

HÖGSKOLAN
DALARNA

SFI... språkinlärning och mycket mer

En studie om hur SFI-studerande upplever SFI:s påverkan på att integreras i det svenska samhället.

Författare: Birhat Ibrahim

Kurs: Självständigt arbete

Termin: Vårterminen 2022

Handledare: Göran Morén

Examinator: Jan Morawski

Kurskod: GPG22K

Datum: 2022-06-02

Vid Högskolan Dalarna finns möjlighet att publicera examensarbetet i fulltext i DiVA. Publiceringen sker open access, vilket innebär att arbetet blir fritt tillgängligt att läsa och ladda ned på nätet. Därmed ökar spridningen och synligheten av examensarbetet.

Open access är på väg att bli norm för att sprida vetenskaplig information på nätet. Högskolan Dalarna rekommenderar såväl forskare som studenter att publicera sina arbeten open access.

Jag/vi medger publicering i fulltext (fritt tillgänglig på nätet, open access):

Ja

Nej

Sammanfattning

Jag valde att göra en kvalitativ studie om hur SFI-studerande upplever skolans påverkan på deras möjligheter att integreras i det svenska samhället. Jag genomförde en undersökning som del i min utbildning till lärare med syfte att ta reda på och få en uppfattning av hur skolans påverkan på integrationsprocessen uppfattas av SFI-studerande. Studien vilar på kvalitativ metod och byggs på kvalitativa intervjuer som är gjorda med SFI-studerande som deltar på SFI och samhällsorienteringen. Resultaten visar att SFI- och samhällsorienteringsundervisningen bidrar till att skapa och möjliggöra förutsättningar, stärka individens delaktighet och underlätta etableringen i arbetsmarknaden.

Nyckelord: SFI, arbetsmarknad, svenska samhället, invandring.

Sammanfattning

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1 Syfte	2
1.2 Frågeställningar	2
1.3 Bakgrund och begrepp	2
1.4 Disposition	6
2. Tidigare forskning och teoretisk bakgrund	6
2.1 Tidigare forskning	6
2.2 Teorier	9
3. Metod och material	11
3.1 Urval	12
3.2 Dataanalysmetoder	12
3.3 Etiska överväganden	12
3.4 Databearbetning	13
4. Resultat 4. Resultat och analys	13
4.1 Resultat av intervjuerna	13
Tema 1	14
Tema 2	15
Tema 3	16
Tema 4	16
4.2. sammanfattning av resultat	17
5. Diskussion	18
5.1. Resultatdiskussion	18
5.2 . Metodkritik	21
5.3. Slutsatser.	21
6.Referenser	23
Bilaga 1. Informationsbrev	26
Bilaga 2. Intervjuguide	27

1. Inledning

När vi läser svensk historia kan vi se att sedan flera hundra år tillbaka invandrade människor till Sverige. Både invandring för att arbeta och asylsökande från krig och konflikter som inträffade, särskilt efter Sovjetunionens fall, såväl som i Jugoslavien, Mellanöstern och Afrika, ledde till en ökad invandring som sökte asyl och letade efter trygghet. I mitten av 80-talet började asylsökande från Iran och Irak, Libanon, Syrien, Turkiet och Eritrea att öka i antal i hela Västeuropa (Migrationsverket, 2018). Detta ledde till att staten försökte leta efter lösningar för att integrera dem i samhället på ett bättre sätt.

De senaste årens kraftiga ökning av antalet asylsökande och nyanlända har ökat behovet av tidig och tydlig information om det svenska samhället och om rättigheter, skyldigheter och möjligheter i Sverige. För många människor som kommer nya till Sverige innebär det en stor omställning att etablera sig i arbets- och samhällslivet. Det är viktigt att samhället erbjuder relevant stöd i denna process (Regeringskansliet, 2018).

För utrikes födda som invandrar till Sverige är vägen till arbete ofta lång. Att behärska det svenska språket och att ha en utbildning som är gångbar på den svenska arbetsmarknaden är en nyckel för att skapa sig en ny framtid i Sverige, för att söka jobb, studera och är viktiga förutsättningar för etablering i det svenska samhället (Regeringskansliet, 2018). Vidare betonades att etableringen i det svenska samhället måste bli effektivare och gå snabbare och regeringens ambition är att SFI nu ska bli bättre anpassad efter varje elevs individuella behov (Regeringskansliet, 2018).

Att lära sig ett nytt språk och kunna arbeta och verka i det samhälle som en individ har flyttat till kan variera från en person till en annan och från en situation till en annan. Att kunna definiera vad integration är och hur en individ integrerar sig i samhället och arbetsmarknaden och en stor fråga som har intresserat många inom olika områden. Var och en som är bosatt i Sverige ska ges möjlighet att lära sig, utveckla och använda svenska (SFS 2009:600).

Språket är en viktig faktor som spelar en central roll för integrationen, det vill säga människors möjligheter att komma in i samhället och arbetslivet (Skolinspektionen, 2018. s. 24).

Statens offentliga utredningar om etablering i Sverige (SOU 2003:75) betonar att kommunala vuxenutbildning SFI- samhällsorienteringen ska vara flexibel och anpassa efter individens förutsättningar och behov eftersom deltagarna kommer från olika länder, kulturer ålder och etnicitet, detta leder till mångfald av bakgrunder och lika förväntningar. Syftet med den kommunala vuxenutbildningen i svenska för invandrare (SFI) är att elever med annat modersmål än svenska ska få lära sig och utveckla ett funktionellt andraspråk (Skolverket, 2019).

Som blivande lärare ser jag att det finns stora funderingar kring detta ämne. Jag undersöker hur SFI-studerande ser på skolans roll gällande deras möjlighet att integreras i det svenska samhället och arbetsmarknaden. För att kunna göra det genomförbart så kommer studien att

fokusera på vilken påverkan studierna kan ha på integration i arbetslivet. Utifrån min roll så anses det att denna studie kan förhoppningsvis leda till att få en tydligare och mer detaljerad bild kring frågan som denna studie handlar om. En sådan bild kan leda till att som lärare kan förstå vissa saker ur nya perspektiv som kan hjälpa mig att utveckla nya arbetssätt som gynnar våra studerande.

1.1 Syfte

Syftet med denna studie är att ta reda på och få en uppfattning av hur SFI-studerande uppfattar påverkan av SFI och samhällsorienteringen på integrationsprocessen, och specifikt på att bli anställningsbar. För att kunna besvara studiens syfte ställs följande frågeställningar som studien kommer att hantera.

1.2 Frågeställningar

- I vilken grad bidrar SFI-samhällsorientering till att främja integrationsmöjligheter?
- Hur upplever studerande skolans arbete med och roll i att integreras på den svenska arbetsmarknaden?

1.3 Bakgrund och begrepp

Här ges en historisk bakgrund till samhällsintegrationspolitik och SFI-samhällsorienteringens underlag och roll i detta kopplad till arbetsmarknad. Därefter följer en förklaring av kombinationen språkundervisning och samhällsorientering och därefter ges en översiktlig genomgång av Kommunal vuxenutbildning och svenska för invandrare (SFI) och därtill kopplad samhällsorienteringen och samhällskunskap och till sist belysas språkets betydelse för Samhälles- arbetsmarknadsintegration.

Samhällsintegration

Integration och nyanlända är inget nytt fenomen enligt statens offentliga utredning (SOU 2010:16) men de senaste årens kraftiga ökning av antalet asylsökande och nyanlända har ökat behovet av tidig och tydlig information om det svenska samhället och om rättigheter, skyldigheter och möjligheter i Sverige på grund av detta samhällsorienteringen framhållits som en närmast självklar ingrediens i de åtgärder som borde riktas till nya invandrare. vidare påpekades som en följd av ökat flyktingmottagande är betydelsen av kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (SFI) och samhällsorientering som en integrerande funktion i dagsläget större än på länge. Svenska för invandrare som leder till språkkunniga individer och vidare utbildningar är bästa valet som finns framför nyanlända individer som vill etablera sig i samhället och hitta en väg till ett bra liv (SOU 2010:16).

Samhällsintegrations viktigaste redskap är undervisningen i svenska för invandrare och samhällsorientering. Det kan sägas att ur olika perspektiv så handlar det inte bara om språkundervisning utan om anpassningar för att förstärka individen med olika färdigheter och

vägledas till arbetsmarknaden och samhällsintegration. Det är en kombination av språk och samhällsorienteringen. Det handlar om att förstå samhället parallellt med språkundervisningens vanliga grammatik, läs- och skrivbehärskning. Det finns olika sätt att lära sig svenska beroende på studiebakgrund, förkunskaper eller yrke som individen har med sig. Detta innebär att studierna ska läggas upp utifrån den enskilde individens behov, förutsättningar och mål med sina studier (Skolverket, 2012). Vidare ges möjligheter att kombinera kurser på olika nivåer utifrån sina behov, förutsättningar och mål med sina studier eller yrkesutbildningar som har en koppling till individens yrkesbakgrund som motsvarar kompetenskraven på nationell nivå för olika yrkesområden. Yrkespaketet är utformat av Skolverket i samråd med bransch-kunniga och består av en specifik kombination av kurser på gymnasial nivå Skolverket. (2012).

Komvux och svenska för invandrare (SFI)

Utbildning i svenska för invandrare (SFI) upphörde (1991) som en egen skolform och blev i stället en del av kommunal vuxenutbildning (KOMVUX). Kommunerna blir även skyldiga att se till att den som vill påbörja KOMVUX och särskild utbildning för vuxna (särvox) på grundläggande nivå erbjuds studie- och yrkesvägledning samt att en individuell studieplan upprättas för varje elev inom vuxenutbildningen (Regeringskansliet, 2016). Vuxenutbildningen ska förmedla kunskaper och stödja eleverna så att de kan arbeta och verka i samhället. Den syftar också till att möjliggöra fortsatta studier. Utbildningen och undervisningen i kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare SFI styrs av kursplanen. Förutom kursplanen regleras utbildningen i SFI i skollagen, förordningen om vuxenutbildning och förordningen om läroplan för vuxenutbildningen (Skolverket, 2012).

SFI är en förkortning av svenska för invandrare och är en utbildning för nyblivna svenskar. Utbildningen riktar sig till vuxna som behöver läsa, skriva och tala svenska. Läroplanen för kommunala vuxenutbildningen i svenska för invandrare består av tre olika studievägar, 1, 2 och 3 samt fyra olika kurser, A, B, C och D. Studieväg 1 utgörs av kurserna A, B, C och D, studieväg 2 av kurserna B, C och D och studieväg 3 av kurserna C och D. De olika studievägarna riktar sig till personer med olika bakgrund, förutsättningar och mål. Studievägarna visar på vilken ingångskurs och progressionstakt som är lämplig. En elev påbörjar sina studier inom den studieväg och på den kurs inom studievägen som bäst passar hans eller hennes individuella förutsättningar (SKOLFS, 2017:91).

Kunskapskraven för en kurs är enligt kursplan för kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (SKOLFS, 2017:91) desamma oavsett studieväg, och denna karaktäriseras av att eleven utvecklar en kommunikativ språkförmåga. Detta innebär att eleven kan kommunicera, såväl muntligt som skriftligt, utifrån sina behov. Den kommunikativa språkförmågan innefattar olika kompetenser som samverkar och kompletterar varandra. En kommunikativ språkförmåga förutsätter därför både tillgång till ett språkligt system och kunskaper om hur detta system används (SKOLFS 2017:91).

Colliander et al. (2021) påpekade också att deltagande i SFI är en formell rättighet med syfte att bidra till språkutveckling och deltagande i samhället. Författarna menar vidare att Komvux

inte endast ska bidra till att människor kommer i arbete, utan det finns även ett uppdrag att förbereda människor för samhällslivet mer allmänt, samt ge möjligheter för personlig utveckling.

Kombination av språkundervisningen och samhällsorienteringen

Samhällsorientering och SFI har en stor och viktig roll i invandrades liv genom att tillföra möjligheter till att kunna lyckas med att etablera sig på ett starkare sätt i samhället. Genom utbildningen i svenska för invandrare (SFI) får studerande lära sig grunderna för att kunna tala, läsa och skriva på svenska och får träna på att använda språket i vardagslivet och på jobbet. Det ger studerande kunskap i svenska för att kunna studera vidare. Samhällsorientering är en kurs för studerande som nyligen flyttat till Sverige, genom kursen lär de sig hur det svenska samhället fungerar, och får kunskap om den svenska arbetsmarknaden och anpassa sig till samhället. Detta kan kopplas till förklaringen om att ”människan i sin helhet ska alltså formas efter samhällets krav” (Lundgren 2020, s. 307).

En välfungerande (SFI) och samhällsorientering är trots allt en av de viktigaste nycklarna till snabbare etablering, bättre integration och kompetensförsörjning och det är inte bara språkundervisning utan mer anpassning att förstärka individen med olika färdigheter och vägleda till arbetsmarknaden tillsammans med att blanda in de också i alla diskussioner och undervisningen ska planeras och utformas tillsammans med eleven och anpassas till elevens intressen, erfarenheter, allsidiga kunskaper och långsiktiga mål (SKOLFS, 2017:91).

Frågan om samhällsorientering ingår i den sakpolitiska överenskommelse som kallas för januariavtalet, som slöts i början av 2019. Bland de insatserna har regeringen beslutat att höja schablonersättningen till kommunerna för mottagandet av nyanlända. Höjningen görs för att nyanlända ska erbjudas en samhällsorientering och undervisning i svenska och det ska bli obligatoriskt från dag ett i Sverige, samt att mer och förbättrad samhällsorientering som omfattar minst i 100 timmar istället för nuvarande minst 60 timmar som börjar redan under asyltiden ska införas för samma grupp (Regeringskansliet, 2019).

Samhällsorienteringen och samhällskunskap

Redan under 1960-talet konstaterade en rad utredningar att nyanlända invandrare behöver samhällsinformation och har bekräftat vikten av dess innehålls betydelse för att kunna orientera sig i sitt nya hemland. Utredning (SOU 2010:16) om samhällsinformation för nyanlända individer har belyst att det inte räcker att innehållet av samhällsorientering är bara om sjukvården, skolsystemet, vart man vänder sig som konsument och hur man röstar osv utan kraven på att tankarna, idéerna och värderingarna bakom de samhälliga systemen skulle presenteras och förklaras för att därigenom också bli kända och respekterade av invandrarna (SOU 2010:16).

Samhällsorienteringen är en lagstadgad utbildning som ska ge nyanlända kunskaper om hur det svenska samhället fungerar och hur de snabbt kan komma in på arbetsmarknaden samhällslivet.

Syftet med samhällsorientering är att stärka individens förmåga att forma sitt eget liv samt kunna delta i det svenska samhället genom att underlätta etableringen för den enskilde på både arbetsmarknaden och i samhället (Regeringskansliet, 2018).

För många människor som kommer till Sverige innebär det en stor omställning att etablera sig i arbets- och samhällslivet. Samhällsorienteringen ska ge en grundläggande förståelse för det svenska samhället. Kunskap och dialog om det svenska samhället och de normer och värderingar som ligger till grund för vårt samhälle genom lagar, regler och principer, som styr och organiserar samhällsorienteringen kan stärka nyanlända kvinnors och mäns förutsättningar att etablera sig i arbets- och samhällslivet (Regeringskansliet, 2018).

Samhällsorienterings innehåll enligt SOU (2010:16) spänner över många ämnen, såsom Sveriges geografi, demografi, ekonomi, sociala struktur, politik, välfärdsinstitutioner och kultur och detta utgår indelningen från grundläggande aktiviteter i människors vardagsliv.

Det handlar om att ta hänsyn till att eleverna är mogna individer som i jämförelse med barn är mer självständiga och ska ges mer självbestämmande och inflytande över undervisningen. Elevernas upplevelser ska tas tillvara i undervisningen (Skolinspektionen, 2018).

Det visar sig tydligt efter när samhällsorienterings innehåll har belystas att ämnet samhällsorientering bygger på samma normer och värderingar som ligger till grund för ämnet samhällskunskap igenom skolväsendets ram utifrån statens grundläggande värden och mål, skollagen, och läroplaner.

Språkets betydelse för Samhälles- arbetsmarknadsintegration

Det svenska språket har stor betydelse och är en viktig del av vårt liv och helt grundläggande för mänsklig samvaro och dess betydelse för individen och samhället har särskilt betonats i relation till nyanlända möjligheter, och har framställts som ett mått på deras anpassning till det nya landet. Detta innebär att språkkunskaper blir en nyckel till hela samhället och utan språket förblir samhället obegripligt och stängt och detta kopplas dock inte bara till konkreta behov i nuet och framtiden, utan även till en känsla av tillhörighet och inkludering i en större gemenskap (Dahlstedt et al., 2021, kapitel 2). Vidare pekade författaren på att ”det finns inget annat alternativ än att lära sig språket. Antingen tar du nyckel och blir insläppt genom den dörr som leder in i samhället, eller så förblir du förpassad till rummet utanför” (Dahlstedt et al., 2021, kapitel 2, s. 52). Detta har stora konsekvenser och speciellt efter när SFI har gått från att främst vara en språkutbildning för arbetskraftsmigranter till att vara en språkutbildning med fokus på att öka migranters anställningsbarhet (Colliander et al., 2021, kapitel 4). De politiska strängare språkraven inför en långsiktig och hållbarare migrationspolitik är att koppla språkkunskapskraven till att permanent uppehållstillstånd och även medborgarskap ska beviljas, det vill säga att lära sig språket och ha kunskap om det svenska samhället är ”faktorer till permanent uppehållstillstånd och medborgarskapet på så vis ges språkkunskaper en stark symbolisk innebörd då de tydligt kopplas samman med tillhörighet och lojalitet till det nya landet” (Dahlstedt et al., 2021, kapitel 2, s. 48).

Den stora viktiga rollen som SFI-samhällsorienteringen har i samhället och i invandrades liv som att tillföra större möjligheter att kunna lyckas med att etablera sig på ett starkare sätt i samhället, arbetsmarknaden och vidare utbildning, ger förståelse till samstämmighet mellan det politiska talet kring SFI som ett arbetsmarknads- och integrationspolitiskt instrument och hur lärare och skolledning skapar mening kring SFI som en vägvisare till arbetslivet och ett aktivt deltagande i samhället. På så vis förstås att språkkunskaper och kunskap om samhället är en förutsättning för att bli delaktig (Colliander et al., 2021).

1.4 Disposition

Jag har disponerat min uppsats genom att i inledningen tydliggöra varför jag tycker att frågan som denna studie handlar om är intressant och jag redogör för syftet med studien. Efter det presenterar jag de teorier som uppsatsen vilar på. Tidigare forskning presenteras också. Metodstycket beskriver och förklarar hur denna studie har genomförts och förklarar hur material insamlats. Analys och resultatet redogörs för, och efter det diskuterar jag studien och dess resultat.

2. Tidigare forskning och teoretisk bakgrund

I kapitlet presenteras tidigare forskning relaterad till de ämnen som uppsatsen berör exempelvis SFI och språkets betydelse, skol- och utbildningsbakgrund, sociala relationer och nätverk, diskriminering, ålder och andra faktorer som har betydelse för integration på arbetsmarknaden och förstärker möjligheterna att kunna förstå ämnet som undersökas. Därefter presenteras sociokulturell och pragmatism som är två olika perspektiv som försöker sätta in människors lärande i sociala och kommunikativa sammanhang.

2.1 Tidigare forskning

Tidigare forskning som ska presenteras här nere undersöker inom det fält som är relevant för och ligger nära denna studies ämnen, exempelvis invandring, arbetsmarknad, diskriminering, SFI och språkets betydelse för utrikesfödda och dess faktorer som försvårar etablering i samhället och arbetsmarknaden i Sverige. Studierna är: En avhandling av Helene Jacobson Pettersson (2008) som undersöker hur unga kvinnor och män erfarenheter och upplevelser av social i samhället kopplat till socialt medborgarskap och etnicitet. En rapport av institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) som beskriver arbetsmarknadsetablering och integration i Sverige på kort och lång sikt för invandrare från länder utanför västvärlden. En annan rapport av svenska ESF-rådet (2016), som är en statlig myndighet under arbetsmarknadsdepartementet rapport med syftet är att analysera huvudsakliga utmaningar för integrering och etablering av nyanlända och utrikes födda genomfört omvärldsanalys av etablering och integration på arbetsmarknaden. Den tidigare forskningen kommer att återspeglas i studiens resultatdel där den kommer att förhållas till vårt resultat samt våra teorier.

Jacobson-Pettersson (2008) har forskat i syfte att ge en varierad bild av de ungas erfarenheter och upplevelser av social i samhället kopplat till socialt medborgarskap och etnicitet. Författaren använder sig av kvalitativa metoder och bygger på deltagande intervjuer med sjutton individer. Målgruppen är unga kvinnor och män i åldersgruppen sjutton till tjugosex år med utländsk och varierande etnisk bakgrund som antingen själva är födda utomlands eller vars båda föräldrar är födda utomlands (Jacobson-Pettersson, 2008). Enligt författaren har arbete och tillträde till arbetsmarknaden en hög prioritet i gruppen som helhet och betraktas i det närmaste som den yttersta formen av delaktighet i samhället men flesta av de uttryckte en oro över hur deras framtida arbetslivssituation kommer att se ut inte i första hand om osäkerhet kring vilket yrke de ska välja utan det största hindret de ser framför sig är att äga tillträde till arbetsmarknaden. Resultatet i studien framställer att det skiljer sig kvinnornas från männens syn på sociala relationer och kontakter som deltagarenredskap. Männerna tror att personliga kontakter underlättar för dem att få ett arbete och deras berättelser visar en lösning är därför att använda de kontakter de har i sina egna eller föräldrarnas sociala nätverk. Kvinnorna uppfattar inte att kontakter är nödvändiga alternativt användbara för att få arbete och tolkningen är att kvinnorna inte har tillit till de sociala nätverken. Resultaten visar också att begränsade sociala relationer och sociala nätverk uttryckte som hinder i kvinnors grupp. Normer, värderingar, ålder, språk, etnisk diskriminering samt ett utländskt namn bland andra faktorer som kan försvåra inträdet på arbetsmarknaden. Studiens resultat pekar på att upplevelser av etnisk diskriminering och uttalad svag social gemenskap och tillhörighet i den svenska majoritetsbefolkningen gör att informanterna söker sig till andra med utländsk bakgrund men inte nödvändigtvis till samma etniska grupp (Jacobson-Pettersson, 2008). Syftet med att jag valde denna studie är att båda studierna undersöker samma område och riktar sig mot samma målgrupp, d.v.s. individer med utländsk och varierande etnisk bakgrund och del av respondenterna är lika gamla i båda studierna.

Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) om flykting- och anhöriginvandrarens etablering på den svenska arbetsmarknaden av Anders Forslund, Linus Liljeberg och Olof Åslund (2017:14) har genomfört en studie som beskriver arbetsmarknadsetablering och integration i Sverige på kort och lång sikt för invandrare från länder utanför västvärlden. studien fokuserar på invandring till Sverige som inte drivs av arbetsmarknadsskäl och använder sig av statistik från olika register som samlats i den så kallade IFAU databasen. De följde alla individer i åldrarna 16–64 år som varit bosatta i Sverige från 1985 till 2015. Studiens grundläggande urval innehåller mer än 500 000 individer och består till lika delar av kvinnor och män. Forslund et al. (2017:14) illustrerar om varför forskningen om etablering och integration på arbetsmarknaden är viktig fråga som berör många aktörer i dag. Vidare förklarar författarna att etablering och integration av de nyanlända skulle visa sig bli framgångsrik, så skulle migrationen kunna bidra till att minska framtida problem med en åldrande befolkning och bidra till förbättrade offentliga finanser. En misslyckad integration kommer i stället att göra dessa framtida utmaningar svårare. Det råder alltså inget tvivel om att etablering och integration kommer att vara nyckelfrågor i Sverige under många år framöver (Forslund et al. 2017:14).

Resultaten i studie visar att trots att tiden från den första kontakten med arbetsmarknaden till etableringen kan vara lång, verkar det som att den första arbetsgivarkontakten är en viktig inkörsport till arbetsmarknaden. I rapporten belyses att könsskillnaderna följer ett förväntat mönster: män har i genomsnitt en kortare tid till de första arbetsgivarkontakterna och en avsevärt kortare tid till etablering och detta går parallellt med avhandlingen som nämns i avsnittet ovan. Vad som är ändamålsenlig kompetensuppbyggnad enligt Forslund et al. (2017:14) varierar från person till person. Ett behov som gäller nästan alla är dock att lära sig det svenska språket. Svenska för invandrare (SFI) är sedan länge en beståndsdel i den svenska integrationspolitiken. Det finns rika belägg för att den som behärskar värdlandets språk möter en "bättre" fördelning av jobberbjudanden förklaras i rapporten. För att vara effektiv bör SFI vara något som invandrare deltar i och som ger deltagarna goda språkfärdigheter. Vidare betonar författarna att kommunal vuxenutbildning i kommunerna (Komvux) bland annat SFI är stor möjlighet att förbättra invandrades kvalifikationer och färdigheter. Vidare går etableringen fortare ju högre utbildningsnivå man har, så tycks det finnas utrymme även för andra förklaringar, såsom dålig matchning, brist på kontaktnät och diskriminering (Forslund et al. 2017:14).

Sammanfattningsvis tyder studiens data och beräkningar på att en majoritet av de invandrade tar något slags steg mot arbetsmarknaden relativt snart efter invandringstidpunkten, men arbetslöshetsnivån bland utrikes födda ändå högre än bland svenskfödda. kontaktnät, språk, utbildning, ålder, etnicitet och att bosätta sig nära arbetsmarknader med behov av arbetskraft är vad som påverkar utrikesföddas etablering och har stora effekter på ens framtida situation på arbetsmarknaden (Forslund et al. 2017:14). Dessa faktorer som påverkar etableringen på arbetsmarknaden som orsakades att jag tar upp studien och koppla till min undersökning.

Svenska ESF-rådet (2016), som är en statlig myndighet under arbetsmarknadsdepartementet med uppgift att förvalta Europeiska socialfonden och Fead -fonden för europeiskt bistånd för dem som har det sämst ställt i Sverige och är att finansiellt stödja arbetsmarknadspolitiska insatser har i sin rapport med syftet är att analysera huvudsakliga utmaningar för integrering och etablering av nyanlända och utrikes födda genomfört omvärldsanalys av etablering och integration på arbetsmarknaden. Med uppdraget är att beskriva vad som påverkar nyanländas etablering på arbetsmarknaden och vilken roll de horisontella principerna spelar i det sammanhanget har ESF (2016) genomfört 22 intervjuer med nyckelpersoner på myndigheter med etableringsuppdrag samt andra centrala aktörer, såsom branschorganisationer och arbetsmarknaden. Intervjuerna har fokuserat på myndigheternas insatser och i vilken mån insatserna tar hänsyn till och är baserade på analyser av jämställdhets-, tillgänglighets- och ickediskrimineringsaspekter. Intervjuerna har också fokuserat på vilka utmaningar intervjupersonerna ser i de pågående insatserna.

I forskningen skiljer ESF (2016) mellan två olika rader av utmaningar, den ena handlar om nyanländas kunskaper, erfarenheter och egenskaper t.ex. individens utbildningsnivå, ursprungsland, tidigare yrkeserfarenhet, språkkunskaper, kontaktnät, etc. och den andra handlar om den svenska arbetsmarknadens struktur och funktion som t.ex. näringsstrukturen, strukturella variationer i arbetsmarknadens funktion, kvalifikationsnivåerna på

arbetsmarknaden, hur bostadsmarknaden fungerar, etc. Enligt ESF (2016) de individuella och strukturella faktorer samspelar också ofta, så att betydelsen av exempelvis kön blir större på arbetsmarknader som är tydligt enkönade, betydelsen av kunskaper i svenska språket blir större i ett samhälle där alternativa språk saknas för arbetsmarknaden eller att betydelsen av utbildning tenderar att öka på arbetsmarknader där näringslivsstrukturen generellt ställer högre krav på kvalifikationer och utbildning. Vidare i forskningen tas upp att en kombination av individuella och strukturella faktorer avgör hur det går för de nyanlända på den svenska arbetsmarknaden samt diskuteras och lämnas förslag som underlättar etableringen för nyanlända.

Åtgärder som kan vara angelägna för att underlätta och snabba på etableringen enligt ESF (2016) är att snabbare höja utbildningsnivån, i synnerhet för dem med de kortaste utbildningarna. Validering och komplettering av utbildningarna för dem med längre utbildning förbättras och härigenom skapa förutsättningar för en bättre matchning mellan kompetens och arbete. Språkutbildningen behöver förbättras och intensifieras, särskilt kvinnor behöver tidigare få del av insatserna inom SFI och insatserna behöver fortsatt knytas närmare den lokala arbetsmarknadens förutsättningar. Förekomsten av etnisk diskriminering behöver erkännas och insatser för att eliminera diskriminering och stärka likabehandling i mötet med den svenska arbetsmarknaden behövs. Att matcha de nyanlända mot de lokala arbetsmarknader som har störst förutsättningar vid varje tid (ESF, 2016).

Undersökningen sammanfattar att nyanländas reella möjligheter på den svenska arbetsmarknaden påverkas av de nyanländas bakgrund, kunskaper och egenskaper och av de strukturer som präglar arbetsmarknaden i Sverige, inklusive andra människors föreställningar och normer. Olika individer påverkas olika. Män och kvinnor med olika etnicitet, religion, sexualitet, funktionsvariation m.m. har olika förutsättningar och utmaningar. Alla dessa faktorer samspelar med de normer och värderingar som råder på lokala arbets- och bostadsmarknader. Sammantaget utmanar detta inte bara nyanländas utan alla människors rätt till lika möjligheter på arbetsmarknaden om vi inte aktivt söker motverka att detta blir fallet (ESF, 2016). Allt tidigare nämnts i föregående rapporten har stort betydelse för den föreliggande undersöknings syfte, eftersom undersökning av utmaningar och åtgärder som är centrala och avgörande och underlättar etableringen för nyanlända i både studierna är lika.

Sammanfattningsvis visar de studier jag har refererat till i avsnittet ovan att de bidrar till en ökad förståelse kring hur kontaktnät, språk, utbildning, ålder, etnicitet påverkar individer med utländsk och varierande etnisk bakgrund och främjar deras integrationsmöjligheter. Dessa är centrala ämnen som denna studie undersöker om.

2.2 Teorier

Under denna del presenteras de teoretiska utgångspunkterna jag använt mig utav i resultatdel för att kunna analysera studiens resultat.

Sociokulturell och Pragmatism är två olika perspektiv som representeras av Lev S. Vygotskij och John Dewey. Båda försöker sätta in människors lärande i sociala och kommunikativa sammanhang, och de menar att teori och praktik hörde ihop och låg till grund för en djupare

förståelse och kunskap. Båda teoretikerna menar att undervisningens viktigaste redskap var språket (Hansén & Forsman, 2017). Att nå målet behöver man välja lämpliga sätt för att förmedla mellan språket som redskap och migranternas tidigare erfarenheter och kunskap som har en enorm betydelse. Detta ska förklaras teoretiskt med hjälp av Deweys och Vygotskijs positioner som placerar sig mellan ett rationalistiskt och empiriskt perspektiv på lärande och utveckling.

Pragmatism var den filosofiska skolan som John Dewey, (1859–1952), tillhörde och utvecklade i USA (Hansén & Forsman, 2017, s. 164). Dewey säger att leva tillsammans är utvecklande. Den utökar och belyser erfarenheten, den stimulerar och berikar fantasin, den leder till ansvarstagande och noggrannhet och skänker liv åt tal och tanke. En person som verkligen lever ensam (psykiskt såväl som fysiskt) har få eller inga tillfällen att reflektera över tidigare erfarenheter och att finna deras innersta mening (Dewey, 1997). Pragmatismen, som Dewey pekar på har en syn på kunskap och den beräknas som något och skolan förmedlar kunskaper och färdigheter som angår människor och som de kan ta med sig ut i samhället och ska ha konsekvenser ”vad kan jag göra annorlunda om jag kan något” (Hansén & Forsman, 2017, s. 164), och det är den centrala idén som språkinläringen bygger på och kan vara avgörande för arbetsmarknadsetablering. Det innebär att om jag behärskar språket kan leda till att jag visar mina tidigare erfarenheter och validerar till verkligheten med hjälp av språket som redskap och kan göra annorlunda. I Deweys filosofi ställer man frågor och omvandlar något okänt och oklart till något som blir förståeligt det vill säga att förstå världen och agera i den genom frågor och problemlösning. ”För Dewey var språk och kommunikation centrala i trädningen av kunskaper i samhället” (Hansén & Forsman, 2017, s. 165). Dewey i sitt perspektiv enligt Lundgren et al. (2020) förklarar också relationen mellan individ, kultur och samhälle in i bilden på ett tydligare sätt, det finns en betoning av att människan måste förstås som en samhällsvarelse. Dewey belyser vidare relationen mellan hur undervisning organiseras, hur skolan fungerar och hur dess samspel med det omgivande samhället ser ut och borde se ut Lundgren et al. (2020). Uttrycket som sammanfattar Deweys syn på lärande är ”learning by doing” det är genom att vi kan formulera våra erfarenheter i språk som vi kan vrida och vända på dem, kommunicera om dem och föra dem vidare” (Hansén & Forsman, 2017, ss. 165–166).

Den ryske psykologen och pedagogen Lev S. Vygotskij formulerade det sociokulturella perspektivet. En av de mest centrala utgångspunkterna i Vygotskijs perspektiv enligt Hansén & Forsman (2017) är att ”de högre mentala funktionerna utvecklas genom social interaktion. Som individer tar vi till oss, eller approprierar, sätt att tänka, resonera och bete oss genom samspel med andra människor” (Hansén & Forsman, 2017, s. 168). Han menar att det således finns kunskaper och färdigheter mellan människor, därefter finns det inom oss och han förklarar att vi lär oss vårt första språk genom att samspeja med andra människor och språket finns mellan oss och dem vi kommunicerar med, och det gör det möjligt för oss att ta till oss det och göra det till vårt, d.v.s. genom kommunikation kan vi formulera erfarenhet och dela dem med andra (Hansén & Forsman, 2017). Vygotskijs betonar att ”språket är länken mellan social interaktion och tänkande, och det yttre är med och skapar det inre” (Hansén & Forsman, 2017, s. 169).

Den viktigaste miljön för att återskapa erfarenheter enligt Hansén & Forsman (2017) är den

vardagliga samvaron med andra människor, och lärande är den del av sociala sammanhang och vi kan på sätt och vis inte undvika att lära. De menar att lärande sker genom erfarenhet och att en människa kan formas på mycket olika sätt beroende på vilka erfarenheter hon gör (Hansén & Forsman, 2017).

Säljö (2020) förklarar att lärosättet som passar nyanlända elever är där de lär sig i sociala sammanhang och i samspel med varandra ”interaktion och kommunikation blir nyckel till lärande och utveckling” (Säljö, 2020, s. 284). Att kombinera både teorier och praktik och dessa befinner sig mellan de pragmatiska och sociokulturella perspektiven på lärande och utveckling. ”De pragmatiska och sociokulturella perspektiven hamnar i många avseenden tämligen nära varandra” (Säljö, 2020, s. 285). Både Deweys och Vygotskij menade att teori och praktik hörde ihop och låg till grund för en djupare förståelse och kunskap. I båda teorierna finns en central aspekt i form av att undervisningens viktigaste redskap för språket är att människor utvecklas när de interagerar socialt med varandra ”Mänsklig kunskap ingår i ett socialt sammanhang och utvecklas i kommunikation människor emellan” (Gustavsson, 2002, s. 99). Vidare förklarar Gustavsson (2002) att ”en ambition har varit att skolan inte ska vara något för sig, utan stå i relation till samhälle och liv”. Han pekar på hur viktigt språket är vidare säger att ”vi lär inte för skolan, utan för livet” (Gustavsson, 2002, s. 123).

Centralt i Deweys och Vygotskijs perspektiv, som placerar sig mellan ett rationalistiskt och empiriskt perspektiv på lärande och utveckling enligt Hansén & Forsman (2017) är att vi människor resonerar på olika sätt i olika situationer beroende på hur vi uppfattar situationen och dess förutsättningar. Vi kan inte bara lära oss en uppsättning regler och tillämpa dem blint, vi måste också utveckla förmågor att förstå vad som är rimligt att göra i en specifik situation. Just dessa problem, som rör kopplingen mellan mer generella kunskaper och erfarenheter som samhället byggt upp under lång tid och människors vardagliga erfarenheter, var centrala för både Dewey och Vygotskij. En av de frågor de både ställde sig var hur man kan uppnå en sådan koppling mellan människors vardag och de erfarenheter de gör som medborgare å ena sidan och skolans uppdrag att utveckla människors förmåga och färdigheter å den andra.

Teoretiska perspektiv hjälper till att tolka och förklara människors utveckling och hur de påverkas och påverkar av olika situationer. Genom att kombinera dessa två teorier kan bidra och komma till en ökad förståelse kring de olika faktorer som påverkar integrationsprocessen.

3. Metod och material

Enligt Bryman (2018) Metod är det arbetssätt som används i en undersökning för insamling och analys av data och ska motsvara den verklighet där undersökningen genomförs. I denna studie väljer jag att använda mig av en kvalitativ studie i form av intervjuer. Metoden bestäms utifrån uppsatsens syfte och frågeställning. Kvalitativa metoden bedöms vara den lämpligaste metoden. Det beror på att den skapar bättre och djupare förståelse. Syftet med denna studie är inte en generalisering av resultat till en större population som de kvantitativa metoderna avser utan att skaffa en djupare förståelse. Jag valde att göra fyra kvalitativa semistrukturerade intervjuer och genomförde detta genom att jag hade en lista med frågor (intervjuguide, bilaga,

2) men intervjupersonerna hade en stor frihet att utforma svaren på sitt eget sätt (Bryman 2018, s. 562–563). För att sätta denna studie i verket tog jag kontakt med personer som besitter åsikter och upplevelser som jag vill få tag på. Jag ställde öppna frågor som intervjupersonen svarade fritt på. Enligt Bryman (2018) kommer respondenternas unika uppfattningar och egna erfarenheter lättare fram i en studie med ett kvalitativt synsätt. Jag har valt en kvalitativ undersökning framför en kvantitativ därför att jag ville försöka tyda och förstå resultaten på ett djupare sätt istället för att generalisera.

3.1 Urval

Intervjuerna genomförs med fyra personer som har läst SFI och samhällsorientering. Valet av intervjupersonerna grundar sig på att de kan dela med sig av uppfattningar och syn på hur skolan kan påverka deras möjlighet att integrera sig på den svenska arbetsmarknaden. För studien användes inte ett slumpmässigt urval utan ett målstyrt. Där har jag valt personer som jag tror att jag kan få information som besvarar mitt syfte och mina frågeställningar. Enligt Bryman (2018) är målstyrt urval en vanlig urvalsprocess som används vid kvalitativa undersökningar. Intervjuerna genomfördes på den platsen som respondenterna valde. Respondenterna har läst svenska för invandrare SFI och samhällsorienteringen på vuxenutbildning och är av olika ålder och kön. Intervjun kommer att inledas av öppna frågor, vilket bidrar till att det är respondenten som styr diskussionen, som i sin tur leder till mer sanningsenliga och tillförlitliga svar (Bryman, 2018, s. 496–498).

3.2 Dataanalysmetoder

Analysmetoden som jag har använt mig av är den tematiska metoden som vanligt används vid analys av kvalitativa data. Det som jag har gjort är att jag satt namn på teman och knöt till litteratur som rör undersökningens fokus och spegla temats innehåll efter när jag läste igenom utskrifterna intervjuer rad för rad, och hittar teman som passar syftet samt studiens frågeställningar. Därefter säkerställer jag att det går att dra slutsatser om samband mellan olika teman och deras konsekvenser samt kopplade till forskningslitteraturen kring det aktuella ämnet (Bryman, 2018, s. 705–706).

3.3 Etiska överväganden

Att ha god forskningssed är en central fråga som behöver tas hänsyn till. Intervjupersonerna informerades om de etiska principerna. Jag följer samtidigt Vetenskapsrådets etiska principer som är informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet (Vetenskapsrådet, 2017). Inför intervjuerna fick därför intervjupersonerna ett informationsbrev (bilaga 1) där de blev informerade om studiens syfte, att intervjun var frivillig och de när som helst kunde avbryta sin medverkan utan att behöva motivera, samt att intervjun skulle spelas in. Dessutom ska resultaten endast användas till forskningssyfte med samtycke av deltagarna. Stadens namn och arbetsplats samt intervjupersonerna har fått fiktiva namn. (Bryman 2018, s. 170–173).

3.4 Databearbetning

Intervjuerna spelas in och sedan transkriberas data. Detta underlättar undersökningen och analysen av de insamlade data (Bryman, 2018, s. 578).

4. Resultat och analys

Under den här rubriken redovisas resultaten som jag har kommit fram till genom de kvalitativa intervjuerna. Intervjuerna kommer att presenteras och kopplas till teorier och tidigare forskning relaterat till ämnet.

4.1. Resultat av intervjuerna

Intervjuresultatet presenteras i form av teman och analyseras mot teorierna som jag använder mig av och samtidigt mot tidigare forskning som har presenterats i detta arbete. Jag försöker att söka teman efter frågeställningarna och intervjuguiden, och att hitta likheter i respondenternas åsikter och meningar gällande skolans påverkan på deras möjligheter att integrera sig på svenska arbetsmarknaden. Jag har valt att intervjua SFI-samhällsorienterings studerande för att kunna jämföra deras synsätt på frågan och om det kan finnas vissa likheter och/eller skillnader mellan dem. Teman som har utkristalliserats genom analysarbetet anses ha en stark koppling till denna studies syfte och frågeställningar. Denna bedömning har gjorts baserat på det som respondenterna har sagts som svar på frågorna vilka har formulerats baserat på studiens syfte och frågeställningar.

Teman är:

- 1-Påverkan av SFI och samhällsorienteringen som utgångspunkter in i arbetsmarknaden.
- 2-Påverkan av att skapa relationer med omgivningens för arbetsmarknadsintegration.
- 3-Påverkan av skolbakgrund och tidigare erfarenheter på snabbare arbetsmarknadsintegration.
- 4-påverkan av andra faktorer: lärarens roll, elevernas motivation, ålder och religion.

Uppsatsens resultat och analys bygger på intervjuer med fyra personer med fingerade namn. två kvinnor och två män i åldrarna mellan 25 och 50 år och vistats i Sverige mellan 5 och 10 år. Två av de som intervjuats har högskoleutbildning i tidigare hemland, en har påbörjat universitetet och en har en gymnasieutbildning i hemlandet. Två av de har tidigare arbetat i hemlandet. Jag har valt att kalla intervjupersonerna för Somaja, Adam, Maja och Aram. Alla har visat intresse för att vidareutbilda sig eller komplettera sina studier för att kunna öka sina möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden. Intervjupersonerna hade klarat SFI och samhällsorientering vid intervjutillfällena och även någon typ av högre utbildning och de studerar vidare.

Tema 1. Påverkan av SFI och samhällsorienteringen som utgångspunkter in i arbetsmarknaden.

Respondenterna är eniga om att det är viktigt att kunna svenska språket och att ha information om hur samhället fungerar. Enligt respondenterna fungerar SFI och samhällsorientering som en länk mellan individen och att kunna integreras i arbetsmarknaden. Aram som är 27 år gammal just nu och befinner sig i Sverige för 7 år sedan och han var student på universitet första år i ett program men kunde inte fortsätta på grund av kriget uttrycker sig att ”först och främst språket är nyckel till detta land och man måste lära sig språket”. Maja som är 30 år och har klarat gymnasium men kunde inte fortsätta på grund av kriget och har bott i Sverige i åtta år säger att ”det första som jag lärde mig när jag kom till Sverige från första dagen var att språket är nyckel till det här landet och att veta hur samhället fungerar ännu viktigare, jag kommer ihåg när jag gick till affären och skulle köpa (jäst) att baka bröd jag kände mig som ett handikapp som inte kunde uttrycka sig eller förklara till personalen vad jag ville”. Adam som har högskolestudier inom sociologi och statsvetenskap anlände till Sverige för 10 år sedan betonar vikten av Sfi-samhällsorienteringen ”det var riktigt lärorikt och intressant. Jag fick mycket givande information om hur olika viktiga saker i samhället fungerar. Jag fick träffa olika aktörer som berättade om hur olika myndigheter och verksamheter arbetar. En annan givande sak var att få träffa personer som kommer från olika länder så jag fick lära mig om mycket”. Somaja flyttade till Sverige på grund av krig 2015 och har universitetbakgrund ser att ”för mig som kommer till ett nytt land är det viktigt att prata svenska språket att kunna klara sig”.

Respondenterna berättar om innehållet av SFI-samhällsorientering. Somaja säger att ”det som var centralt är språket och information om samhället, arbetsmarknaden och livet... teman eller områden som kursen handlade om och som jag kommer ihåg handlade om jämställdhet, arbetet, skolsystemet, barn och annat”. Aram säger att:

”samhällsorienteringen var kommunal och innehöll information om värderingar, om Sverige, jämställdhet, hälsan, skolsystemet och massa information om olika myndigheter som man måste veta om när man bor i Sverige. Också hur man utvecklar sig i Sverige och denna kurs är jätteviktigt att komma in på arbetsmarknaden... den första centrala frågan var om arbetsmarknaden hur ska man leva, och arbeta vad som kan leda till ett bra jobb och samtidigt till ett bra liv”. (Aram)

Adam förklarade mer detaljerat ”Fokus på att lära sig språket var en central fråga och det är jag väldigt tacksam för. När det gäller samhällsorientering så har det varit många givande saker som jag fick lära mig. Hur samhället ser ut, vilka myndigheter som finns och vad de gör, hur arbetsmarknaden ser ut och hur skolsystemet fungerar”. Adam anser att han fick bra information om hur man söker jobb, vilka möjligheter som finns och ”vad som krävs för att få arbete och vilka rättigheter och skyldigheter har arbetstagaren och arbetsgivaren”. Adam berättar vidare att ”det var mycket fokus på frågor om arbetsmarknaden och studier. Det är viktigt att fokusera på frågor som är kopplade till arbetsmarknaden eftersom det spelar en stor och viktig roll i att etablera sig i samhället”. Om SFI-samhällsorientering karaktär och upplägg förklarade Adam att där han gick samhällsorientering ”erbjöds det i form av informationsträffar som kombineras med SFI-studier. Olika aktörer kom och informerade och en huvudansvarig informatör/samordnare ansvarar för planeringar och genomförande”. Maja berättade också att

”SFI fokuserar på språkinlärning och att man kan kommunicera med folk både skriftligt och muntligt, medan samhällsorienteringen handlade om värderingar, livet, myndigheter, regler och lagar”.

Tema 2. Påverkan av att skapa relationer med omgivningens för arbetsmarknadsintegration.

Intervjupersoner uppger att språkkunskaperna efter avslutad SFI var begränsade och majoriteten av de deltagarna uttryckte att de inte trodde att de kommer att kunna behärska svenska språket helt och hållet efter avslutad SFI. Samtliga intervjupersoner ser kontakten med jobb, praktik och aktiviteter utanför skolan som ett viktigt hjälpmedel för att lära sig språket. Nedan följer en utförligare redogörelse av det som framkommit vid intervjutillfällena. Aram säger:

Det är viktigt att ha sociala reaktioner och skapa olika kontakter alltså nätverk relation till både att lära sig språket och att hitta jobb samtidigt... Och det finns olika möjligheter till kontakter också det kan vara via rödakorset eller språkkaffe, kyrkan och andra aktörer. (Aram)

Han menar att det inte räcker att vara färdig efter när man klarar SFI-samhällsorienteringen att kunna komma in på arbetsmarknaden. Vidare uttrycker han sig att ”det som hjälper att gå in i samhället och arbetsmarknaden på riktigt är att man försöka skapa kontakt med omgivningen på alla möjliga sätt”. Aram pekade på olika andra aktörer som kan vara väg i in arbetsmarknaden och hjälper att parat svenska. Han förklarar också att bo i en större stad kan vara väg att ska större kontakter och öppna nya möjligheter:

Det finns möjligheter i alla kommuner men kanske det finns skillnad mellan om det är stor eller mindre kommun då är möjligheterna är större och chansen är större att hitta jobb. Det vill säga att själva nätverket är större att man lära känna många människor som kan skapas möjlighet att hitta jobb. (Aram)

Interaktionen med andra människor ger eleverna tillgång till nya möjligheter och utveckla sina kunskaper ytterligare. En annan respondent uppger att sociala kontakter gjorde det lättare att lära sig språket snabbare och få ett jobb och vissa av de hittade sin arbetsplats med hjälp av andra vänner. Somaja säger:

Mer kontakter med svenskar skulle vara bättre inte bara lärare på SFI. Jag menar mer kontakter med det svenska samhället och andra aktörer.... Vi ska bo i det här landet och därför behöver vi integreras mer med svenskar på något sätt. Det ser ut som isolering och samhället ser ut som två våningar. Vi kan inte utveckla om man har gränser mellan oss vi och de det är inte bra. (Somaja)

Somaja bekräftar här att när hon var på SFI och samhällsorienteringen var bara invandrare individer som hon träffade och det var fel och hjälpte inte att vi lära sig språket eller hitta jobb eftersom hon inte kunde prata svenska md svenskar som är viktigt tycker hon:

Det är stor skillnad mellan SFI och nuvarande. Jag studerar undersköterska just nu det har gått ett år och åtta månader och det är svenska elever som går i samma klass och det

gör skillnad alltså vi lär oss svenska samtidigt vi är på annan utbildning och det är när vi diskuterar med svenska elever. (Somaja)

Somaja betonar vikten av att kunna svenska bra innan man börjar söka arbetet, men det inte räcker att kunna språket att hitta ett jobb utan språket är viktigt att klara av jobbet också ”det som jag själv upplevde inte kunna svenska att hitta jobb utan det är viktigt att klara av jobbet också om jag sa att jag själv upplevde det här när jag fick sommarjobb och förstod inte allt och var tråkig”. För att få anställning spelar kontakter en stor roll en annan respondent uttrycker explicit hur de fått kontakt med människor utanför SFI och därmed uppmuntrades att ta steget mot en ny arena. Maja berättar om hur hon blivit erbjuden ett arbetstillfälle vid ett tillfälligt möte och hur hon fick chansen att visa sin arbetsförmåga med stöd av en arbetskamrat med samma modersmål. Maja säger:

Det är inte svårt att integreras i arbetsmarknaden om man har en bra plan för sin framtid och det är att börja SFI-samhällsorientering och skapa relation med omgivnings samhälle det vill säga att relation spelar stor roll. Jag fick jobb genom en vän som rekommenderade mig att kontakta en viss arbetsplats och de erbjöd mig jobb som jag har nu. (Maja)

Adam som är en annan respondent har också förklarat djupare vikten av kontakter och nätverk:

Att integrera sig i det svenska samhället är lätt. Det erbjuds enorma möjligheter i form av studier, integrationsträffar, samhällsorientering, anställningsstöd och det finns stora möjligheter att engagera sig i olika former av föreningar vilket kan leda till att träffa många. Det svenska samhället är ett inkluderande samhälle som erbjuder alla stora möjligheter. (Adam)

Tema 3. Påverkan av skolbakgrund och tidigare erfarenheter på snabbare arbetsmarknadsintegration.

Tidigare skolbakgrund och arbetslivserfarenheter kan också påverka en snabbare inläring och arbetsmarknadsintegration. Det framgår av elevintervjuerna att samtliga deltagares höga utbildning från hemlandet har bidragit till en snabbare inläring av det svenska språket.

Aram säger:

personen som utbildar sig snabbt och har högre utbildning har bredare chans att få jobb. Angående kön äldre kvinnor har svårt att komma in i samhället och att integrera sig på arbetsmarknaden det kan bero på att de har ingen skolbakgrund, inget yrke och erfarenhet. (Aram)

Somaja pekar på hur hennes tidigare utbildning och erfarenhet underlättade hennes, inte bara att lära sig svenska utan att klara en utbildning som ingår i hennes tidigare yrke

Jag läste i mitt hemland barnmorska alltså jag har högskolutbildning (...) nu är jag klar med min utbildning som undersköterska och i framtiden vill fortsätta i universitet men jag vill jobba genom mitt yrke som barnmorska. Det som hjälpte mig snabbare kan säga att jag har erfarenheter och högskolbaggrund. (Somaja)

Adam förklarade också att ”utbildningsnivån kan ibland spela roll så att det blir lättare för den som har en högre utbildningsnivå att välja mellan olika alternativ”. Maja har betonat att

”Erfarenhet och skolbakgrund spelar stor roll att lära sig språket och hitta ett jobb eller validera sitt yrke som man har med sig från hemlandet”.

Tema 4. påverkan av andra faktorer: lärarens roll, elevernas motivation, ålder och religion.

Under intervjutillfällena har även framkommit enstaka aspekter och faktorer eller kan säga utmaningar som avser kritiker eller förhindrar språkinläring och arbetsintegration som är betydelsefulla att diskuteras och tas upp. Kritiken eller missnöje kan sägas som intervjurespondenterna har upplevt är relaterad till lärarens roll, elevernas motivation, ålder, religion och andra aspekter. Ångande lärarens roll och bemötande säger Aram att ”läraren inlärningsstrategi är viktigt att man lär sig språket”. Somaja har vittnat sin upplevelse av detta:

Om jag sak berätta ärligt nej! (svarade på frågan om hon har fått det som hon förväntade sig av SFI), hjälpen som jag fick det var inte det som jag förväntade mig (...) det var mer själva studier med mindre undervisning av läraren. Att varje elev skulle klara sig själv och lämna sina uppgifter till läraren. Alltså undervisningsstrategi var inte bra. (Somaja)

Maja betonade också att ”lärare har enorm roll i lärandet inte bara bemötande utan lärare kan vara länk mellan individen och arbetsmarknaden”. Medan Adam hade en annat perspektiv angående detta och var nöjd:

Fokus på att lära sig språket var en central fråga och det är jag väldigt tacksam för. När det gäller samhällsorientering så har det varit många givande saker som jag fick lära mig. Hur samhället ser ut, vilka myndigheter som finns och vad de gör, hur arbetsmarknaden ser ut och hur skolsystemet fungerar. (Adam)

När det gäller elevers motivation att lära sig svenska och gå in i arbetsmarknaden uttryckte de sig på olika sätt. Aram anser att det största ansvaret ligger på individen själv:

Det kan bero på individens motivation och hur snabb han anpassa sig till samhället och hur personen utnyttjar sin tid på SFI och hur snabb lära språket och förstå samhällsorientering för att veta hur samhället fungerar och skapa nätverk relationer för att kunna komma in i samhället hitta ett jobb snabbare. (Aram)

Adam betonar att ansvaret ligger på personen själv att bestämma sin framtid ”jag tycker att var och en behöver fatta beslut om att integrera sig i samhället”. Maja uttryckte sig också att ”SFI var som inkomstkälla till visa som inte ville klara det vill säga att SFI betraktade som en aktivitet från socialen att betala bidrag till deltaganden på det viset hade de inte motivation att jobba eller lära sig språket”. Betydelse av elevernas ålder på SFI-samhällsorienteringen var en faktor som påverkade elevernas språkinläring och arbetsmarknad etablering. Adam berättade att det var ett stort fel att blanda alla individer med varandra oavsett ålder ”det som var lite mindre bra handlade om att i klassrummet blandades personer från olika språkkunskapsnivåer”. Eleverna uttrycker sig varierande om religion som en utmaning mot arbetsintegration. Aram säger ” jag menar att schal eller andra religiösa faktorer kan vara orsak till diskriminering eller man får inget jobb på visa privata arbetsplatser”. Somaja nämnde också på samma sätt att ” religion spelar en stor roll jag kan säga att jag själv har upplevt det här att jag hade schal på mig och det kändes att det var orsaken att jag fick inget jobb flera gånger”. Medan Adam hade en annan åsikt när det gäller religion att det finns möjligheter framför alla och det finns ingen skillnad ”

Det spelar ingen roll varifrån man kommer eller vad man har för könsidentitet eller vilken religion man tror på”. Maja betonar det som Adam påpekade att möjligheten är samma och på samma sätt och nivå framför alla oavsett religion.

4.2. Sammanfattning av resultatet

I resultatet av intervjuerna har informanternas svar på intervjufrågorna presenterats. De tillfrågade respondenterna har visat sig vara eniga om vikten av samhällsorientering och det svenska språket för integration på arbetsmarknaden. Samt betonade alla vikten av innehållet av SFI-samhällsorientering. Samtliga intervjupersoner ser kontakten med jobb, praktik och aktiviteter utanför skolan som ett viktigt hjälpmedel för att lära sig språket. Vidare i sina kommentarer betonar att sociala nätverk och relationer spelar en stor roll för att få anställning. Deltagarna uttryckte genom sina kommentarer att tidigare skolbakgrund och arbetslivserfarenheter kan också påverka en snabbare inläring och arbetsmarknadsintegration. Bland annat har lärarens roll, elevernas motivation, ålder, religion och andra faktorer varit närvarande för enstaka respondenter att integreras på arbetsmarknad. Generellt har de flesta respondenterna varit eniga om vad som underlättar och försvårar etablering på arbetsmarknaden och det svenska samhället.

5. Diskussion

Respondenternas svar analyseras mot teorierna som jag använder mig av och samtidigt mot tidigare forskning som har presenterats i detta arbete. Jag försöker söka och hitta likheter i respondenternas åsikter och meningar gällande skolans påverkan på deras möjligheter att integreras i den svenska arbetsmarknaden. Jag har valt att intervjua personer som läste på SFI-samhällsorientering för att kunna jämföra deras synsätt på frågan och försöka tolka dem.

5.1 Resultatdiskussion

Tema 1. Språket är ”nödvändigt men inte tillräckligt”

Svenska för invandrare SFI- samhällsorienteringen, som namnet förklarar, är för nyanlända en plats att vända sig till för att lära sig språket och hur livet fungerar och syftar till att underlätta nyanlända personers etablering i det svenska arbets- och samhällslivet. Intervjupersonernas berättelser tydliggör att det råder total enighet om att SFI-samhällsorienteringen är mycket viktig för där lär man sig ett nytt språk, en ny kultur och ett nytt sätt att leva och i och med detta får man en möjlighet att komma in i samhället och möjlighet att få ett arbete, utan det är man inte med samhället som Skolverket (2018) pekar på också att utbildningen ska även förbereda eleverna för ett aktivt deltagande i samhälls- och arbetslivet. Det som har kommit i intervjuer stämmer överens med vad både sociokulturell och pragmatism perspektiven menade att undervisningens viktigaste redskap var språket. Vikten av språkets betydelse för individen och samhället har betonats i tidigare forskningen i form av normer, värderingar, ålder bland annat språk, faktorer som kan försvåra inträdet på arbetsmarknaden (Jacobson-

Pettersson, 2008). Svenska för invandrare som leder till språkkunniga individer och vidare utbildningar är bästa valet som finns framför nyanlända individer som vill etablera sig i samhället och hitta väg till ett bra liv. Detta betonas av Regeringskansliet (2018) att kunna tala, skriva och läsa på svenska kan vara ett krav inom vissa yrken, en förutsättning för att få ett arbete eller för att kunna delta i utbildning. Deweys i sin teori pragmatismen har betonat detta att skolan förmedlar kunskaper och färdigheter som angår människor och som de kan ta med sig ut i samhället och ska ha konsekvenser. Vikten av det svenska språket har även betonat i tidigare forskningen att kommunal vuxenutbildning (Komvux) bland annat SFI-samhällsorienteringen är en stor möjlighet att förbättra invandras kvalifikationer och färdigheter (Forslund et al. 2017:14). Alla intervjuade personer var överens om att SFI och samhällsorienteringen var en möjlighet att lära språket för att komma in i samhället. Enligt statens offentliga utredning ”för nyanlända personer kan utbildningen spela en viktig roll för möjligheterna till etablering på arbetsmarknaden.” (SOU 2012:69, s. 131). I intervjuernas sammanhang är det också viktigt att poängtera att SFI gav möjlighet att utveckla språket och för eleven en möjlighet att möta nya referensramar som kunde förklara det nya samhället som Deweys har pekat på att det är genom att vi kunna formulera våra erfarenheter i språk som vi kan vrida och vända på dem, kommunicera om dem och föra dem vidare. Undervisningen i svenska för invandrare ska stimulera elevernas möjligheter att utveckla en allsidig språkförmåga som är relevant i vardags- och samhällsliv samt för vidare studier och arbete är det innehåll som eleverna möter i undervisningen av stor betydelse (Skolinspektionen, 2018).

Tema 2. Att kommunicera med sin omgivning innebär att man får en utvidgad och förändrad erfarenhet.

I både Deweys och Vygotskijs positioner finns det en central aspekt i form av att undervisningens viktigaste redskap för språket är att människor utvecklas när de interagerar socialt med varandra. Det vill säga för Dewey var språk och kommunikation centrala i trädningen av kunskaper i samhället ”varje person måste veta vad de andra håller på med och ha metoder för att hålla de andra underrättade om vad han själv håller på med både vad gäller avsikten med aktiviteterna och deras framåtskridande. Konsensus kräver kommunikation” (Dewey, 1997, s. 39). Vygotskijs säger att vi lär oss vårt första språk genom att samspela med andra människor (Hansén & Forsman, 2017, s. 165, 168). Vikten av sociala kontakter för att kunna nå framgång utanför skolan, är också något som återkommer i de intervjuade personers berättelser. De berättar och ger upplevelseexemplar om hur tillgången till sociala relationer och kontakter påverkar möjligheten för en nyanländ person att etablera sig i arbets- och samhällslivet, eftersom många arbeten förmedlas via kontakter och tips. Intervjupersonen berättar också hur brist på kontakter och relationer nämns som viktigaste hindret till etablering i samhället och arbetslivet. Eleverna berättar också att genom relation med omgivningen öppnas nya dörrar och underlättar att lära sig språket genom att de högre mentala funktionerna utvecklas genom social interaktion. Från andra sidan i Sverige krävs de flesta arbetsgivaren referenser och det är ett sätt att identifiera en person som ska anställas av en annan person och detta förstås som ett socialt nätverk som spelar en stor roll i arbetsmarknadsintegration. I sin avhandling har Jacobson-Pettersson (2008) betonat vikten av sociala nätverk och visade att män

tror att personliga kontakter underlättar för dem att få ett arbete och deras berättelser visar en lösning är därför att använda de kontakter de har i sina egna eller föräldrarnas sociala nätverk

Tema 3. skolbakgrund och tidigare erfarenheter har mycket med inläring och etablering och göra.

Alla intervjupersonerna har betonat att en hög utbildning och erfarenhet av ett yrke från hemlandet kan bidra till en snabbare inläring och etablering på arbetsmarknaden. I ESF (2016) rapporten har kommit att nyanländas reella möjligheter på den svenska arbetsmarknaden påverkas av de nyanländas bakgrund, kunskaper och egenskaper. Det framgår av elevintervjuerna att deltagarna har övriga språkkunskaper än modersmålet samt tidigare grammatikkunskap har detta hjälpt dem till en snabbare inläring. I intervjusammanhanget pekades på skolbakgrund som en faktor har stor betydelse i både språkinläring och arbetsetablering. Detta har betonats i rapporten av Forslund et al. (2017:14) att etableringen går fortare för individer som har med högre utbildningsnivå. Intervjupersonerna berättar också att tidigare skolbakgrund, arbetslivserfarenheter samspelande och viktiga faktorer att beakta. Detta är beståndsdelar av den identitet man har byggt upp under sitt liv oftast kopplat till ett yrke, ett sätt att vara och fylla en viss funktion i det liv och samhälle man har levt och verkat i och sin bakgrund har man med sig in i det svenska samhället. Intervjupersonen berättar också Att lära sig språket var alltså ett naturligt led i övergången till ett nytt liv i Sverige och den tidigare studievanan underlättade i elevens språkprogression. I intervjuer har kommit fram att tidigare kunskaper var en grund för att göra upp en egen plan för sina studier. Detta stämmer enligt Hansén & Forsman (2017) med Vygotskijs perspektiv att lärande sker genom erfarenhet och att en människa kan formas på mycket olika sätt beroende på vilka erfarenheter hon gör. kopplingen mellan mer generella kunskaper och erfarenheter som samhället byggt upp under lång tid och människors vardagliga erfarenheter, var centrala för både Dewey och Vygotskij (Hansén & Forsman, 2017),

Tema 4. "Man ska ha tur med lärare och vara motiverad också"

Respondenterna lyfter fram en rad utmaningar eller omgivningens betydelse av att integreras på arbetsmarknaden som påverkar på deras inläring och etablering på arbetsmarknaden. Intervjupersonerna har nämnt att lärarens roll och undervisningssätt, elevernas motivation, ålder och religion som är faktorer som relaterade till varandra och dessa påverkar både språkinläringen och arbetsintegration. En bra lärar-elevrelation enligt respondenterna bidrar till ökad motivation hos eleverna då läraren tror på att elev kan lyckas. Detta bidrar enligt intervjuer i sin tur till att lärandet förbättras. Dessutom förbättras elevernas närvaro då de blir mer motiverade att komma till skolan och lära sig. Det vill säga att lärarensroll mellan lärare och elever och elevernas motivation är centrala faktorer för elevernas inläring. Men de samspelar med varandra i sammanhang att relationen påverkar motivationen som i sin tur påverkar lärandet. De menar att en god relation mellan lärare och elever ökar motivationen hos eleverna och uppmuntrar att jobba hårdare. Vilken Senare leder till att förbättra närvaron hos elever. Vidare uttryckte intervjupersonerna att om de blir bemötande av läraren med respekt och upplever ett givet utrymme för de att lära är en viktig del för elevernas positiva upplevelse både

att bli uppmuntrade men också att bli korrigerade när eleverna gör fel. Det talas även om samhällsomständigheter av upplevelse som leder till diskriminering enligt enstaka intervjuade individer som kan förhindra språkinläring som ålder att de skulle vilja ändra på grupperingen på SFI-samhällsorienteringsundervisning och även religion enligt två av intervjupersonerna kan påverka etablering på arbetsmarknaden och detta kan variera från individ till individ och att aspekter som individuella förutsättningar, är viktiga faktorer som spelar roll i dessa upplevelser. Bland de faktorer och förutsättningar. I sin avhandling om faktorer som kan försvåra inträdet på arbetsmarknaden Jacobson-Pettersson (2008) pekar på att upplevelser av etnisk diskriminering och uttalad svag social gemenskap och tillhörighet i den svenska majoritetsbefolkningen gör att informanterna söker sig till andra med utländsk bakgrund men inte nödvändigtvis till samma etniska grupp

5.2 Metodkritik

Eftersom min undersökning endast omfattade fyra individer så går det naturligtvis inte att generalisera resultaten som denna studie visar, men min undersökning ger ändå en bild av hur SFI- och samhällsorienteringsundervisningen har påverkat språkinläring och etablering på arbetsmarknad. Den ger även en bild av om detta har motsvarat elevernas förväntningar och behov samt vilka faktorer som påverkar elevernas språkinläring och etablering på arbetsmarknaden. En fråga som är av stor betydelse handlar om att fundera kring svaren som jag fick på mina frågor. Skulle studien genomföras baserat på en annan metod så som enkät med öppna frågor? Kunde det spela roll och påverka hur respondenterna svarar på frågorna? Har min roll som lärare påverkat svaren? Min bedömning är att respondenterna svarade fritt och ärligt. Trots det tycker jag att det är viktigt att reflektera över funderingarna ovan.

5.3 Slutsatser

Syftet med denna studie är att ta reda på och få en uppfattning av hur SFI-studerande uppfattar påverkan av SFI och samhällsorienteringen på integrationsprocessen, och specifikt på frågan om att bli anställningsbar. Denna studie har en undersökande ansats med koppling till bland annat integration, arbetsmarknad, språkundervisning och etablering som berör nyanlända individer på arbetsmarknaden i Sverige.

Resultaten visar att SFI- och samhällsorienteringsundervisningen bidrar till att skapa och möjliggöra förutsättningar, stärka individens delaktighet och underlätta etableringen i arbetsmarknaden. Samhällsintroduktion ger grundläggande språkkunskaper och därmed tillgång till andra delar av det svenska samhället och arbetsmarknaden det vill säga att SFI och samhällsorienteringen har motsvarat elevernas förväntningar och behov. I sin avhandling Jacobson-Pettersson (2008) pekade på att det finns faktorer som förhindrar delaktighet i samhället liksom normer, värderingar, ålder, språk, etnisk diskriminering samt ett utländskt namn bland andra faktorer som kan försvåra inträdet på arbetsmarknaden. Även Forslund et al. (2017:14) i sin rapport pekade på att Svenska för invandrare (SFI) är sedan länge en beståndsdel i den svenska integrationspolitiken. Hansén & Forsman (2017) betonar att de perspektiv som Dewey och Vygotskij representerar har flera likheter, båda försöker sätta in människors lärande i social och kommunikativa sammanhang och de menade att teori och praktik hörde ihop och

låg till grund för en djupare förståelse och kunskap. Båda teoretikerna menade att undervisningens viktigaste redskap var språket. Koppling mellan mer generella kunskaper och erfarenheter, som samhället byggt upp under lång tid och människors vardagliga erfarenheter, var centrala för både Dewey och Vygotskij. Lärosättet Dewey och Vygotskijs perspektiv och som passar nyanlända elever enligt intervjupersoner är att de lär sig i sociala sammanhang och i samspel med varandra ”interaktion och kommunikation blir nyckel till lärande och utveckling” (Säljö, 2020, s. 284). Resultaten visar också att SFI- och samhällsorienteringsundervisningen som redskap har centrala faktorer och förutsättningar som kan inverka på möjligheterna att lära sig svenska och etableras i den svenska arbetsmarknaden. De har visat också att faktorer och förutsättningar som påverkar är inte alltid ligger under de nyanländas kontroll och de individuella variationerna är stora.

Jag hoppas att denna studie kan leda till att läsaren får en bild gällande frågan som har behandlats. För yrkesutövningen kan denna studie spela en positiv roll i att komma ett steg närmare hur vuxna studerande upplever skolans påverkan på integration. Ett sådant steg kan leda till att forma och planera undervisningen på ett sätt som leder till bättre resultat gällande integration. Frågorna som denna studie handlar om är stora och viktiga. Utifrån respondenternas berättelser så anses det finnas behov av mer forskning inom området så att bättre och djupare förståelse kan uppnås, vilket kan leda till att många individers möjligheter till att etablera sig går till på ett smidigare sätt.

6. Referenser

- Bryman, Alan (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Liber.
- Colliander, Helena, Nordmark, Sofia & Rydell, Maria (2021). SFI:s olika skepnader. I: Magnus Dahlstedt, Andreas Fejes (red), *Utbildning i migrationens tid: Viljor, organisering och villkor för inkludering* (s. 89–112). Lund: Studentlitteratur
- Dewey, John (1997). *Demokrati och utbildning*. (N. Sjödén, Över.). Göteborg: Bokförlaget Daidalos AB. (Originalutgåvan publicerade 1915).
- Dahlstedt, Magnus, Colliander, Helena, Rydell, Maria & Gruber, Sabine (2021). Språket som nyckel. I: Magnus Dahlstedt, Andreas Fejes (red), *Utbildning i migrationens tid: Viljor, organisering och villkor för inkludering* (s. 43–68). Lund: Studentlitteratur
- Forslund, A., Liljeberg, L. & O. Åslund (2017). *Flykting- och anhöriginvandrades etablering på den svenska arbetsmarknaden*. IFAU rapport 2017:14.
[file:///C:/Users/jhamoh0305/Downloads/r-2017-14-etablering-pa-den-svenska-arbetsmarknaden%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/jhamoh0305/Downloads/r-2017-14-etablering-pa-den-svenska-arbetsmarknaden%20(1).pdf)
- Gustavsson, Bernt. (2002). *Vad är kunskap? en diskussion om praktisk och teoretisk kunskap*.
- Hansén, Sven-Erik & Forsman, Liselott (red.) (2017). *Allmändidaktik*. Lund: Studentlitteratur.
- Högskolan Dalarna, Forskningsetiska nämnden (FEN) (2019). *Forskningsetiska anvisningar för examens- och uppsatsarbeten vid Högskolan Dalarna*. Hämtat den 07 januari 2022 från: [Kvalitetssystem – utkast \(du.se\)](https://www.du.se/kvalitetssystem-utkast)
- Jacobson-Pettersson, H., (2008). *Socialt medborgarskap och social delaktighet: lokala upplevelser bland unga kvinnor och män med utländsk bakgrund*. Institutionen för vårdvetenskap och socialt arbete Växjö universitet.
- Lundgren, Ulf P (2020). Läroplansteori och didaktik. I Ulf P Lundgren; Roger Säljö & Caroline Liberg (Red.), *Lärande skola bildning* (s. 287–377). Grundbok för

lärare.

Migrationsverket. (2018). *Historik*.

<https://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Pressrum/Vanliga-fragor-fran-journalister/Historik.html>

Regeringskansliet. (2016). *Nu blir SFI en del av KOMVUX*. Hämtad: 2022-04-02 från

<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2016/07/nu-blir-sfi-en-del-av-komvux/>

Regeringskansliet. (2018). *Samhällsorientering för nyanlända ska handla mer om normer och värderingar*. Hämtad: 2022-03-18 från

<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2018/02/samhallsorientering-for-nyanlanda-ska-handla-mer-om-normer-och-varderingar/>

Regeringskansliet. (2018). *Språket är nyckeln till etablering – nu utreder regeringen SFI*.

Hämtad:2022-03-20från

<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2018/08/spraket-ar-nyckeln-till-etablering--nu-utreder-regeringen-sfi/>

Regeringskansliet. (2019). *Utökad samhällsorientering för nyanlända*. Hämtad: 2022-04-30

Från <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2019/12/utokad-samhallsorientering-for-nyanlanda/#:~:text=Samh%C3%A4llsorienteringen%20finansieras%20genom%20schabloners%C3%A4ttningen%20f%C3%B6r,kraft%20den%201%20februari%202020>.

Skolinspektion. (2018). *Undervisning i svenska för invandrare*. Hämtad: 2022-04-02 från

<https://www.skolinspektionen.se/globalassets/02-beslut-rapporter-stat/granskningsrapporter/tkg/2018/sfi/svenska-for-invandrare---kvalitetsgranskning-2018.pdf.pdf>

Skolverket. (2012). *Läroplan för vuxenutbildningen: Lvux12*. Hämtad:20220405från

<https://www.harryda.se/download/18.51f7f3bc141385908fc39d/1440081575402/Lvux12.pdf>

Skolverket. (2017). *Kursplan för kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare*.

Hämtad: 2022-04-02 från

https://www.skolverket.se/sitevision/proxy/undervisning/vuxenutbildningen/komvux-svenska-for-invandrare-sfi/laroplan-for-vux-och-kursplan-for-svenska-for-invandrare-sfi/kursplan-for-svenska-for-invandrare-sfi/svid12_4fc05a3f164131a741849af/-996270488/subject/SFI/10/pdf

Skolverket. (2019). *Kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå KURSPLANER OCH KOMMENTARER – REVIDERAD 2019*. Hämtad: 2022-04-02 från <https://www.skolverket.se/download/18.6bfaca41169863e6a65d82c/1553968270744/pdf4042.pdf>

SOU. (2010:16). *Sverige för nyanlända - värden, välfärdsstat, vardagsliv*. Hämtad:2022-04-05 från <https://www.regeringen.se/contentassets/4c6969b7b04746d6ade9eaa6d6ce4ede/sverige-for-nyanlanda---varden-valfardsstat-vardagsliv-sou-201016>

SOU. (2013:76). *flexibilitet och individanpassning*. Hämtad: 2022-04-02 från <https://www.regeringen.se/49b715/contentassets/b158c540ef124967b6d04c11cd931609/svenska-for-invandrare--valfrihet-flexibilitet-och-individanpassning-del-2-av-2-kapitel-8-18-samt-bilagor-sou-201376>

Svensk författningssamling, språklag (SFS 2009:600). 14§ (MAJ). Hämtad: 2022-03-30 från https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/spraklag-2009600_sfs-2009-600

Svenska ESF-rådet. (2016). *omvärldsanalys av etablering och integration på Arbetsmarknaden* (ESF,2016). <https://www.esf.se/app/uploads/2021/04/Omvarldsanalys.pdf>

Säljö, Roger (2020). Den lärande människan. I Ulf P Lundgren; Roger Säljö & Caroline Liberg (Red.), *Lärande skola bildning* (s. 225–285). Grundbok för lärare.

Vetenskapsrådet. *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Hämtat den 07 januari 2022 från: [Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning - Vetenskapsrådet \(vr.se\)](https://www.vr.se/om-vr/forskningsetiska-principer-inom-humanistisk-samhällsvetenskaplig-forskning)

Bilaga 1 – informationsbrev

HÖGSKOLAN
DALARNA

Information om undersökning om hur SFI-samhällsorienterings studerande upplever skolans påverkan på deras möjlighet att integreras i det svenska samhället.

Hej!

Jag genomför en undersökning som del i min utbildning till lärare med syfte att ta reda på och få en uppfattning av hur skolans påverkan på integrationsprocessen uppfattas av SFI-samhällsorienterings studerande.

Det är SFI- samhällsorienterings studerande som deltar i undersökningen och du är en av dem. Ditt deltagande i undersökningen är helt frivilligt. Du kan när som helst avbryta ditt deltagande utan närmare motivering.

Du svarar muntligt på mina intervjufrågor och jag kommer att använda dina svar i undersökningen. Du ombeds att delta i undersökningen på grund av att du är SFI-studerande. Och jag hoppas att jag kan intervju dig inom kort och sedan finns det inget problem att du tar del av den färdiga uppsatsen.

Undersökningen kommer att presenteras i form av en uppsats vid Högskolan Dalarna.

Ytterligare upplysningar lämnas av nedanstående ansvariga.

Tack för din medverkan!

Falun, 2022-04-10

Göran Morén

Handledare
gmo@du.se
023 77 82 77

Birhat Ibrahim
Student
birhat.ibrahim@hedemora.se
0722533640

Bilaga 2 – intervjuguide

Här är mina huvudfrågor jag använder mig av vid intervjun:

- I vilken grad bidrar SFI-samhällsorientering till att främja integrationsmöjligheter?
- Hur upplever studerande skolans arbete med och roll i att integreras på den svenska arbetsmarknaden?

Intervjuguide

Berätta om din bakgrund Var kommer du ifrån? Och hur gammal är du?

Vad som lockade dig att komma till Sverige?

Hur länge har du varit i Sverige?

Har du skolbakgrund eller utbildning med dig från tidigare hemland? Vad i så fall?

Arbetade du innan du kom till Sverige? Med vad? Vad hade du för yrke?

Berätta om SFI

Vad gjorde du efter när du fick uppehållstillstånd?

Vad gjorde du innan SFI?

När och Var studerade du på SFI och samhällsorientering?

Var dem, (SFI och samhällsorientering), parallellt eller separata?

Hur var det för dig att studera på SFI och samhällsorientering? Fik du hjälp som du förväntade dig?

Vad lärde du dig på SFI och samhällsorientering?

Vad var det viktigaste du lärde dig och hjälpte dig mot arbetsmarknaden?

Lärde du dig något oviktigt?

Vad tyckte du om att studera på SFI och samhällsorientering?

Vad var bra? Var något dåligt?

Har du några åsikter om SFI och samhällsorientering som du tycker att det är viktigt att lyfta fram?

Om du fick bestämma över SFI och samhällsorientering hur skulle det vara då?

Berätta om tiden efter SFI

Hur är din nuvarande utbildning i jämförelse med SFI?

Vad vill du göra i framtiden?

Berätta om samhällsorientering?

Hur är samhällsorienteringen i de respektive verksamheterna organiserad, vad innehåller den och hur är den utformad?

Vilka områden och frågor tycker undervisande lärare är centrala i samhällsorienteringen och varför?

Övrigt

Vad kan du rekommendera nyanlända individer gällande SFI och samhällsorientering att kunna gå in i arbetsmarknaden?

Anser du det är lätt eller svårt att integreras i det svenska samhället? Varför tycker du som du gör? -

Vet du om integrationsarbetet ser olika ut beroende på kommun/stad/område eller förhåller sig alla till en och samma ”mall”.

Finns det skillnader på insatser som ges till en högre utbildad vs mindre utbildad? Landet de kommer ifrån? Kön? Religion? SOV...

Vad det kan bero på att de nyanlända lyckas med sin etablering?

Vill du berätta något mer eller tillägga än det jag har frågat om?

Tack för din medverkan!